

STAMBOMEN

12-17

De Vlaeminck, Wellens, Beheydt – Van
Keirsbulck, Boonen – Melis – Bruylandts,
Richeze, Phinney – Carpenter

46-53

Suter, Schleck, Roche – Martin, Opel,
Zabel, Lapébie, Gallopin, Simon

60-69

Poulidor – Van der Poel, Vasseur,
Danguillaume, Pélissier, Gavazzi,
Saronni – Brambilla, Moser – Simoni,
Masciarelli, Zielemann – Groenewegen

80-87

Van Est – Hofland, Leene, Braspenninx,
Knetemann – Donker,
Tolhoek – Evertse, Harings, Hage –
Van Velzen, Van Katwijk – Schmitz

110-115

Pettersson – Faglum – Karlsson, Van der
Velde, Van de Klundert – De Crom –
Van Passel, Valentijn – Hanegraaf –
Luyckx, Kreder, Dekker

126-133

Jaramillo, Wilches, Parra – Pinto –
González, Van Poppel – Welten,
Pronk – Giling, Planckaert,
Vanderaerden – Van Bilsen,
Vandenbroucke – Six

146-153

Buyse (Buyze), Buysse – Elaut –
Vaarten – Colijn, Van Avermaet – Buysse
– Ongenae, Van Impe, Acou – Merckx,
Museum, Meersman – Segers – Nevens –
De Ridder, Stamsnijder – Lammertink

DYNASTIEËN TUSSEN DE WIELEN, HET WIELRENNEN ALS FAMILIE-AFFAIRE

Planckaert, Van der Poel, Van Est, Pélissier
en vele anderen: het wielrennen kent
godsgruwelijk veel familierelaties.
Meer dan in veel andere sporten.
Hoe zou dat komen?

door **BERT WAGENDORP**

Henri wordt gekust door zijn broer Francis Pélissier in de Ronde van Frankrijk van 1923. Foto Presse Sport

IK WIST DAT er in het wielrennen sprake is van behoorlijk wat familieverbanden. Ik kende natuurlijk de Planckaert-generaties en de Mosers, de Van Ests en de Braspennincxen. Ik kende vaders en zonen: de Merckxen, Van Poppels, Stamsnijders en Zabels. Broers, daar was ik ook van op de hoogte: de De Vlaemincks, de Wilchessen en de Pélissiers. Zusjes, de Hages, vaders en dochters, de Knetemanns. Neven had je er ook, wist ik.

Maar toen ik in het *lexique alphabétique* van coureurs op de onvolprezen site van *Mémoire du Cyclisme* ging kijken, een lijst met vele duizenden wielrenners uit het heden maar vooral het verleden, steeg de verbazing per minuut. Ik stuitte in een zorgwekkende frequentie op dezelfde namen, soms tientallen – de meest voorkomende naam in het wielrennen bleek Martin te zijn. Maar ook de Sánchezzen en Gonzalesen trokken in grote hoeveelheden aan mijn oog voorbij.

Soms werd er melding gemaakt van verwantschappen, maar meestal niet. Die kwamen meestal pas naar voren als ik rennersnamen ging checken op *Wikipedia*, op *de Wielersite* of in de archieven van kranten. Mijn zoektocht begon op zeker moment obsessieve vormen aan te nemen, het wielrennen bleek te bestaan uit een ongelooflijk aantal uitgebreide familienetwerken, die in sommige gevallen, zoals bij de Italiaanse Saronni's en Franse Brambilla's en de Franse Poulidors en Nederlandse Van der Poels, over landsgrenzen heengingen. Er kwamen banden naar boven waarvan ik tot voor kort geen idee had, zoals die tussen de legendarische Wim van Est en de hedendaagse sprinter Moreno Hofland.

Aanvankelijk noteerde ik ook de tweetallen, broers of vaders en zonen. Dat bleek niet vol te houden, want dat zijn er letterlijk duizenden. Om in aanmerking te komen voor kwalificatie voor deze Muur der Dynastieën moest sprake zijn van minstens drie gerelateerde coureurs.

Uiteindelijk stopte ik, ook op verzoek van huisgenoten, toen ik 53 stambomen in elkaar had geknutseld. Elk streven naar compleetheid had ik toen allang laten varen. Tijdens onrustige nachten droomde ik dat alle wielrenners in het peloton, die van nu en alle vroegere tijden, op de een of andere manier met elkaar verknoopt waren en dat het mijn opdracht was dat allemaal te laten zien in één grote stamboom met duizenden namen. Maar dat hoefde niet – er zijn gelukkig ook genoeg coureurs die als enige van hun familie koersen rijden of hebben gereden.

Hoe komt het, dat in het wielrennen zo godsgrouwelijk veel familie-relaties bestaan?

Wanneer er weer eens een zoon van een bekende vader de neus aan het venster steekt, is de verklaring daarvoor in de media meestal dezelfde: de wielergenen van de vader zijn op natuurlijke wijze doorgegeven aan de zoon. Dat klinkt logisch, maar het is te gemakkelijk.

In zijn boek *Knowing the Score*, in het Nederlands recentelijk vertaald als *De regels van het spel*, behandelt de Engelse filosoof David Papineau familierelaties in de sport. Er blijken globaal gezien twee soorten van sport te bestaan: die waarin veel familierelaties voorkomen en die waarin zich dat verschijnsel veel minder vaak voordoet. Cricket en wielrennen behoren tot de eerste categorie, voetbal, basketbal en atletiek tot de tweede. (Wat niet wil zeggen dat je in het voetballen geen vaders en zonen of broers hebt, maar de frequentie waarin dat voorkomt is veel lager dan bij cricket, autoracen, ijshockey of – de absolute kampioen onder de ‘dynastieke sporten’ – wielrennen.)

De voor de hand liggende verklaring luidt dat in die laatstgenoemde sporten genen kennelijk een grotere rol spelen dan bij de eerstgenoemde. Dat is, zegt Papineau, de verkeerde gevolgtrekking.

In de verklaring van talent kom je altijd uit bij de bekende discussie: *nature* of *nurture*. Is het talent het gevolg van natuurlijke invloeden, van de genen dus, óf van de opvoeding? Bepaalt de natuur of iemand ergens heel erg goed in is, of komt het door omgevingsfactoren, de cultuur waarin iemand is opgegroeid, de financiële mogelijkheden van zijn of haar ouders, et cetera?

In het basketbal komen familierelaties weinig voor. Het gaat in die sport om genen die ervoor zorgen dat je een stuk langer dan twee meter wordt. Van alle Amerikanen tussen de 20 en 24 jaar die langer zijn dan 2,10 meter, speelt drie procent in de beste basketbalcompetitie ter wereld, de NBA. Dat is een verbijsterend hoog percentage en het laat het belang zien van lengte en genen in die sport.

Uit dat gegeven kun je concluderen dat in een sport waarin genetische aanleg een belangrijke rol speelt, familiebanden niet méér (wat je zou verwachten) voorkomen, maar juist minder. Hetzelfde geldt voor de atletiek: grote longen, lange benen en een van nature hoge VO_2max spelen een grote rol op de langere loopafstanden; je ziet zelden een hoogspringer van 1 meter 60. Familierelaties zijn zeldzaam, in de atletiek.

Familieclans doen zich voor in sporten die níét vragen om fysieke extremen, schrijft Papineau. Daar is wielrennen er een van. Juist in de sporten die vragen om specifieke training en goed materiaal doen

zich de verbanden voor. Het is gemakkelijker om van iemand met een redelijke aanleg middels training en het voorzien van goed materiaal een goede wielrenner te maken, dan iemand te vormen tot een goede voetballer. Voor dat laatste is aanleg belangrijker dan training.

Wat voor de dynastieke sporten het belangrijkste is: er moet een vader of moeder (of oom) zijn die je kennis laat maken met de sport doordat hij of zij die ook heeft beoefend of er minstens groot liefhebber van is. Wie in zijn jeugd kennismaakt met de koers, heeft een grote kans er zelf ook in terecht te komen.

Natuurlijk spelen omgevingsfactoren ook in het voetbal een rol, net zoals genen van belang zijn om een goede wielrenner te worden. Het gaat om de balans tussen die twee. In het voetbal ligt de nadruk op *nature*, in het wielrennen op *nurture*.

Dat het wielrennen een enclave vormt van naar liefde smachtende gelijkgezinden, blijkt ook uit de lijnen die er vaak lopen tussen verschillende wielergeslachten. De zus van Greg Van Avermaet trouwde tot tweemaal toe een wielprof. Jacques Hanegraaf huwde de zus van Daan Luyckx, tevens de kleindochter van de St. Willebrordse crack uit de oertijd, Marinus Valentijn. Jan Nevens, Noël Segers en Gianni Meersman zijn met bijna ondoorgrondelijke banden aan elkaar gerelateerd.

In alle sporten komt overigens het verschijnsel van de ‘genetische regressie’ voor. Het kind krijgt maar de helft van de genen van de talentvolle vader of moeder mee, de andere helft is hoogstwaarschijnlijk van mindere kwaliteit – voor de betreffende sport althans. Het komt maar hoogst zelden voor dat een absolute topvoetballer een zoon krijgt die op hetzelfde hoge niveau acteert. Jordi Cruijff was minder goed dan Johan, Axel Merckx was best goed, maar niet zo goed als Eddy. De zonen van Beppe Saronni halen het niet bij hun vader, de jonge Mosers zijn van minder allooi dan de oude.

Die tendens zie je terug in bijna alle stambomen. Soms steekt op eens in de derde generatie een topper de kop op, Greg Van Avermaet bijvoorbeeld, maar dan zijn de vader en grootvader weer van minder niveau. Ook opvallend is, hoe de bloedlijnen opeens stoppen. De Franse Danguillaumes vormden een sterke broederschap, in de tweede generatie deed Jean-Pierre nog van zich spreken, maar daarna trad een diepe stilte in. Dat zie je vaker, en dat heeft vermoedelijk te maken met sociaal-economische omstandigheden. De vermaarde West-Brabantse wieler- en smokkelaarsclan van de Braspennincxen fietste (en

smokkelde) om te ontkomen aan de heersende armoede aan het begin van de twintigste eeuw, een factor waarmee latere generaties minder hadden te maken. Of wielrenster Shanne Braspennincx een late nakomeling is, kon ik trouwens niet achterhalen.

Wielerdynastieën kom je vooral tegen in de traditionele wielerlanden België (Vlaanderen), Frankrijk, Italië en Colombia. In Nederland zijn het er minder – en je vindt ze vooral in het oergebied van het Nederlandse wielrennen, West-Brabant. Daaruit zou je een verschil in wielercultuur kunnen afleiden: die is bij ons toch altijd minder sterk geweest.

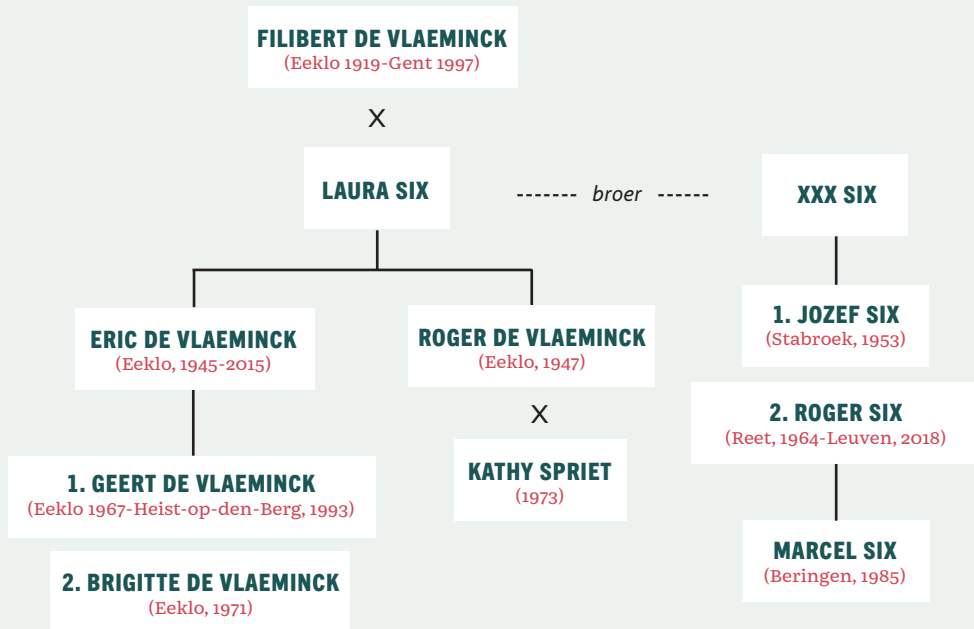
Bronnen: www.dewielersite.net, www.memoire-du-cyclisme.eu, www.cyclingarchives.com, www.procyclingstats.com, www.cyclingnews.com, www.museociclismo.com, www.cqranking.com, www.cyclingfever.com, diverse krantenarchieven.
Met dank aan: Rini Wagtmans, William van Peer, Peter Hofland en André Jansen.

DE STAMBOMEN

De stambomen in deze *Muur* laten zien welke leden van een dynastie het tot wielrenner hebben gebracht en wie de stamouders waren. Ze tonen dus niet het volledige genealogische beeld. De wielrenners in elke stamboom zijn aangegeven met geboortedatum en in de meeste gevallen met geboorteplaats. Waar die ontbreken is sprake van een niet-fietsend familielid. Achter de namen van de renners staan hun grootste overwinningen en in welk jaar ze werden geboekt en een aantal van hun belangrijkste ereplaatsen. Volledig is dit beeld niet: het is een stevige greep uit het palmares van de renners, die een indruk geeft van hun betekenis voor de wielersport. Waar een 'x' staat, is sprake van een huwelijk of relatie. Een verticale lijn staat voor een ouder-kind-relatie. Bij namen die naast elkaar staan, is sprake van broers en/of zussen, mits anders vermeld.

Filibert & Laura

Filibert De Vlaeminck (prof 1947): geen grote zeges. **Eric De Vlaeminck** (prof 1966-1980): WK veldrijden 1966, 1968, 1970, 1971, 1972, 1973. **Roger De Vlaeminck** (prof 1969-1988): Luik-Bastenaken-Luik 1970; Waalse Pijl 1971; Parijs-Roubaix 1972, 1974, 1975, 1977, 4 x 2e, 1 x 3e; Milaan-Sanremo 1973, 1978, 1979, 3 x 2e, 1 x 3e; Ronde van Lombardije 1974, 1976; 2e WK op de weg 1975; Ronde van Vlaanderen 1977; 4x 2e Gent-Wevelgem; 22 etappezeges Giro d'Italia, 4e 1975; 1 etappezege Tour de France; WK veldrijden 1975. **Geert De Vlaeminck** (veldrijden, prof 1990): Geen grote zeges. **Brigitte De Vlaeminck** (prof 2003-2004): geen grote zeges. **Kathy Spriet** (amateur): geen grote zeges. **Jozef Six** (amateur): Belgisch kampioen veldrijden junioren 1972. **Roger Six** (amateur): WK op de weg junioren, 1982. **Marcel Six** (prof 2005-2012): geen grote zeges.

Ooms & neven

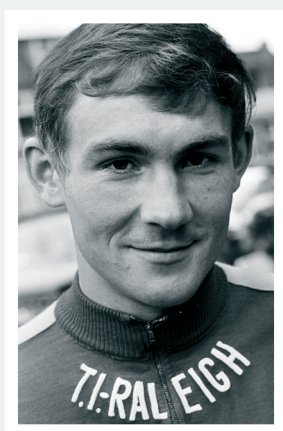
PAUL WELLENS
(Hasselt 1952)

JOHAN WELLENS
(Hasselt 1956)

LEO WELLENS
(Hasselt 1959)

YANNICK WELLENS
(St. Truiden 1989)

TIM WELLENS
(St. Truiden 1991)

Paul Wellens reed in de jaren 1978-1980 voor TI Raleigh.
Foto Cor Vos

Paul Wellens (prof 1976-1986): Ronde van Zwitserland 1978; 2 etappezeges Tour de France, 6^e eindklassement 1978. **Johan Wellens** (prof 1979-1985): Omloop der Vlaamse Ardennen 1980. **Leo Wellens** (prof 1981-1988): etappezege Ronde van Catalonië. **Tim Wellens** (prof sinds 2012): Eneco Tour 2014, 2015; Ronde van Polen 2016; 2 etappezeges Giro d'Italia; GP Wallonië 2016; Ruta del Sol 2018; Brabantse Pijl 2018. **Yannick Wellens** (amateur).

Benoni's schoon- en kleinzoon

BENONI BEHEYT
(Zwijnaarde 1940)

CLAUDIA BEHEYT

×

KURT VAN KEIRSBULCK
(Roeselare 1965)

GUILLAUME VAN KEIRSBULCK
(Roeselare 1991)

Guillaume Van Keirsbulck aan kop tijdens de Memorial
Frank Vandenbroucke 2018. Foto Cor Vos

Benoni Beheyt (prof 1962-1968): Gent-Wevelgem 1963; WK weg 1963; 2^e Parijs-Roubaix 1964; 2^e Ronde van Vlaanderen 1964; ritzege Tour de France 1964. **Kurt Van Keirsbulck** (prof 1988-1991): geen grote zeges. **Guillaume van Keirsbulck** (prof sinds 2011): Driedaagse De Panne-Koksijde 2014.

